

KRÓNIKA

Negyedik Globális Gazdaságföldrajzi Konferencia – „Mapping Economies in Transformation” – Az átalakuló gazdaság feltérképezése 2015. augusztus 19–23. Oxfordi Egyetem, Nagy-Britannia

A gazdaságföldrajzos szakma első globális konferenciáját Szingapúrban rendezték meg, az ezredfordulón, majd a másodikat 2007-ben Pekingben, a harmadikat pedig 2011-ben Szöulban. A helyszínek gyors listázása alapján érzékelhető, hogy a gazdaságföldrajzi kutatások területi súlypontjában már az ezredfordulót megelőzően egy erőteljes eltolódás ment végbe, a „hagyományos” fejlett világ országai felől az érdeklődés egyre erőteljesebben fordult az ún. „feltörekvő” gazdaságok felé. Ez az érdeklődés nem csupán annak volt betudható, hogy az említett országok gazdasága hosszú távon is gyors növekedést tudott felmutatni, s látványos felzárkózásba kezdett, vagy feltört a gazdasági mutatók alapján már fejlett országok csoportjába, hanem részben annak, hogy a délkelet-ázsiai gazdaságok globális termelésbe (és fogyasztásba) történő integrációja hatalmas léptekkel haladt előre ezekben az évtizedekben. A helyszínek kiválasztását – a fentiekben túl – az is indokolta, hogy a fogadó intézmények egytől-egyig a gazdaságföldrajzi kutatások élvonalában haladnak, a szervezőbizottságok elnökei (HENRY WEI-CHUNG YEUNG, WEIDONG LIU, vagy SAM OCK PARK) kivétel nélkül a tudományág vezető, nemzetközileg magasan jegyzett kutatói.

A negyedik világkonferenciára az európai egyetemi élet egyik legkorábbi fellegvárában, Oxfordban került sor, míg az ötödiket 2018. július 24 és 27 között Németországba, Köln városába tervezik. Oxford kiválasztása annyiban feltétlenül szerencsés volt, hogy DARIUSZ WÓJCIK (a helyi szervezők elnöke) vezetésével a „manchesteri”, a „londoni” (a London School of Economics-on működik a jelenkor egyik meghatározó gazdaságföldrajzi kutatócsoportja) és a „durhami” iskolák mellett a szigetországban éppen ez az egyik meghatározó gazdaságföldrajzi iskola, ahol például a finanszírozás (több évtizedes folyamat, amelynek során a valós termékeket és szolgáltatásokat előállító reálgazdaság jelentőségét egyre jobban felülmúlja a pénzmozgásokkal létrehozott többletjövedelem és profit), a pénzügyi szektor földrajza témákat kiemelkedő szinten művelik.

A konferencia alapvető tematikája arra a felismerésre vezethető vissza, hogy a globális gazdasági válság (2008) és egyéb technikai, technológiai, társadalmi kihívásokkal szembesülő gazdaság, hogyan képes válaszolni, átalakítani és újraszervezni és térben újrendezni magát egy alapvetően instabil, térben egyenlőtlen és nem fenntartható növekedési modell felől indulva.

1. kép Az oxfordi egyetem campusának távlati képe. *Forrás:* Wikipedia
Photo 1 University of Oxford from above. *Source:* Wikipedia

Ennek kapcsán a potenciális előadók érdeklődését számos hívószóval próbálták felkelteni:

- globális Dél-Dél kapcsolatrendszer;
- átalakuló szabályozás a válság hatására, különös tekintettel az állam-piac relációkra;
- az információs világ kihívásai a média és a szolgáltatások terén;
- a negyedik ipari forradalom várható hatásai (A napjainkban kibontakozó Ipari Forradalom 4.0 sajátossága az öntanuló, digitalizált, emberi beavatkozást alig igénylő termelési rendszerek és rutinszerű szolgáltatások robbanásszerű terjedése);
- a gazdaság működésére ható környezeti tényezők korlátozó szerepe (pl. ásványkincsek, víz, energiaforrások szűkössége, klímaváltozás);
- a területileg egyenlőtlen gazdasági fejlődés által kiváltott feszültségek.

A szakma érdeklődését jelzi, hogy 50-nél több országból (ennek közel fele Európán kívüli), közel 700 résztvevővel zajlott a rendezvény. A gazdaságföldrajz erős utánpótlását jelzi, hogy ez utóbbiból több mint 150 doktorandusz hallgató is aktívan részt vett a munkában. A szűk kutatói közösség mellett jelentős számban érkeztek politikai döntéshozók (nem biodíszletnek!), ipari cégvezetők, szakújságírók. S nem résztvevőként, de a recens szakirodalmi kínálattal jelen voltak a legnagyobb könyv és folyóirat kiadók is. (Itt ébredt rá a „mezítlábás” hazai kutató, hogy két nap alatt – recens és értelmes szakirodalomra – éves bruttó keresetének többszörösét el tudná költeni, és még úgyis maradna hiányérzete a számos otthagytott, szűkebb témájába nem vágó kötet miatt!)

Talán a földrajzi relatív közelség okán, de ez volt az első Gazdaságföldrajzi Világkongresszus, ahol a hazai szűkebb szakmát fél tucat szereplő képviselte, több témában és több szekcióban. Utóbbiért külön köszönet a szervezőknek, hogy szakítottak azzal a bántó gyakorlattal, hogy a kelet-európai résztvevőknek külön szekciót szerveznek / alakítanak ki, így lényegében egymásnak beszélnek, elzártan a többi résztvevőtől, s így eredményeik megismertetése, elfogadtatása is sokkal nehezebbé válik.

A konferencia méreteit jelzi, hogy a tematikus szekciókból 12 futott párhuzamosan, ezért fizikai képtelenség lett volna akár csak kísérletet is tenni az előadások zömének meghallgatására. A programban jól elhelyezve 6 plenáris szekció törté meg a monotonitást, változatos formákkal

(klasszikus egyszemélyes előadás; többszereplős, egymásra is reflektáló előadások; panelviták, plenáris vitatűlések). A nyitó plenárison Jamie Peck a gazdaságföldrajz kihívásairól érkezett (kutatói témái közül kiemelhető a neoliberalizmus politikai gazdaságtana, a munkapiaci kutatások, a gazdasági kormányzás, illetve a városok újjászerveződése). A köztes plenáris ülések témái közül kiemelhető a digitális gazdaság, a zöld növekedés témája, valamint a globális pénzügyek és tudástermelés kérdései. A „klasszikus” prezentációkra építő konferencián minden nap más téma köré rendezve posztereket is láthattunk.

A konferencia témái közül csak szemezgetve néhányat: nagyon erősnek tűnik a globális termelési rendszerek kutatása, a digitális gazdaság és azon belül hangsúlyosan az e-kereskedelem előretörése, a pénzügyi rendszerek és ezek nemzetközi szabályozhatóságának kérdései, a metropolisz térségek tudástermelésben és közvetítésben játszott szerepe, a globális-lokális kapcsolatrendszer, az átalakuló szabályozási környezet és a cégek erre adott reakciói. Úgy tűnik, továbbra is fontos kutatási területnek számít a migráció hatása a helyi fejlődési lehetőségekre, a kreatív iparok szerepe, a globális gazdaság újjászerveződő térszerkezete, valamint a társadalmi, környezeti, társadalmi és területi aspektusból egyaránt fenntartható gazdasági fejlődés. Nem csökken az érdeklődés az átstrukturálódó munkaerőpiacok, a gazdasági globalizáció határai, a kultúra és szabályozás szerepe a gazdasági fejlődésre, hálózatok, tervezés és/vagy improvizáció a gazdasági fejlődésben, gazdasági „enkilávkák” – egyenlőtlen fejlődés, útfüggő fejlődés iránt sem.

Három szekciót külön is kiemelésre érdemesnek találtam: az indiai fejlődés környezeti korlátait körüljáró, a kínai városfejlődés fenntarthatóságát vizsgáló, valamint az afrikai információrobbanás gazdasági hatásait elemző témák mindegyike olyan globális „nehézsúlyú” szereplők fejlődésének lehetőségeit, vagy sérülékenységet járta körbe, melyek jelenleg, vagy a közeli jövőben a világgazdaság lehetséges „mozdonyának” szerepére joggal aspirálnak.

A szervezett szekciók előadásait végigtekintve a megközelítések sokszínűsége szembetűnő: az egyedi esettanulmányok mellett jelen voltak a kvantitatív, adatolós, modellezős előadások, a kvalitatív módszerekre alapozó kutatások. Elméleti oldalról pedig a „virágozzék száz virág” elvét követve a pozitivisták megközelítés, a strukturalista és poszt-strukturalista elméletek, a

2. kép Az Examination Schools 19. századi épülete kívülről. *Forrás:* Conference Oxford
Photo 2 Examination Schools building in Oxford. *Source:* Conference Oxford

marxi és neo-marxi megközelítések, a kritikai és radikális földrajzi iskolák, a neoliberális, a globalizációs, az anti-globalizációs, vagy éppen a lokalitásra építő szemlélet is szépen megfér egymás mellett.

Az külön élményt jelentett, hogy a rendezvényt az egyetem egyik historikus épületében bonyolították le – ami nem mellékesen a vizsgaépület (Examination Schools – ott ilyen is van!), mely láthatóan csak jelentős erőfeszítésekkel volt alkalmassá tehető pl. a ppt-prezentációk technikai hátterének befogadására, viszont a történelmi környezet minden jelenlévőre inspirálóan

hatott. Ahhoz, hogy egy ekkora konferenciát zökkenőmentesen le lehessen bonyolítani, 14 ember kétévi előkészítő munkájára volt szükség, melyet több mint 40 vezető kutató segített a világ számos országából!

A most gazdaságföldrajzzal foglalkozó aktív és induló kutatóknak pedig csak azt tudom ajánlani, hogy a 2018-as kölni rendezvényen minél többen mutassák meg magukat és kutatási eredményeiket, és merítkezzenek meg egy ilyen széles, de mégis jól behatárolt szakmai közegeben.

NAGY GÁBOR

3. kép Az Examination Schools egyik nagyelődőjének belső tere
Photo 3 Inner space of Auditorium Maximum inside Examination Schools
Forrás/Source: Conference Oxford